

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-05-88/2-PT
Datum: 24. februar 2010.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM II

U sastavu: sudija Christoph Flügge, predsjedavajući
sudija Antoine Kesia-Mbe Mindua
sudija Prisca Matimba Nyambe

Sekretar: g. John Hocking

Nalog od: 24. februara 2010.

TUŽILAC

protiv

ZDRAVKA TOLIMIRA

JAVNO

**NALOG O SMJERNICAMA U VEZI S IZVOĐENJEM DOKAZA
I PONAŠANJEM STRANA U POSTUPKU TOKOM SUĐENJA**

Tužilaštvo:
g. Peter McCloskey

Optuženi:
Zdravko Tolimir

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud);

UZIMAJUĆI U OBZIR da je odgovornost Pretresnog vijeća da osigura da suđenje bude pravično i ekspeditivno, u skladu sa članom 20(1) Statuta Međunarodnog suda i Pravilnikom o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik), te da se postupak vodi uz puno poštovanje prava optuženog i dužnu brigu o zaštiti žrtava i svjedoka;

UZIMAJUĆI U OBZIR da je primjereno da Vijeće utvrdi način na koji namjerava da vodi suđenje i da smjernice utvrđene u ovom nalogu mogu biti izmijenjene naknadno od strane Vijeća kako suđenje bude odmicalo;

NA OSNOVU članova 20(1) i 21 Statuta i pravila 54, 89 i 90 Pravilnika,

USVAJA smjernice koje su utvrđene u priloženom Dodatku, koje će biti mjerodavne za izvođenje dokaza i vođenje suđenja; i **NALAŽE** stranama u postupku da ih se pridržavaju tokom čitavog postupka, u skladu s eventualnim naknadnim nalogom Vijeća.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
sudija Christoph Flügge,
predsjedavajući

Dana 24. februara 2010.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

DODATAK

I. Utvrđivanje rasporeda pristupanja svjedoka

1. Do petnaestog dana svakog mjeseca tokom suđenja, koliko god je to moguće, strana u postupku koja poziva svjedoke dostaviće Pretresnom vijeću i strani koja vrši unakrsno ispitivanje spisak svih svjedoka koje namjerava pozvati tokom sljedećeg kalendarskog mjeseca. Na tom spisku treba navesti procjenu ukupnog vremena koje će biti potrebno za glavno ispitivanje svakog svjedoka. Strana koja vrši unakrsno ispitivanje će, u roku od sedam dana od prijema tog spiska, dostaviti Pretresnom vijeću i strani koja je pozvala svjedoka procjenu ukupnog vremena predviđenog za unakrsno ispitivanje svakog svjedoka.
2. Do 16:00 sati petkom, svake sedmice dok traje suđenje, koliko god je to moguće, strana u postupku koja poziva svjedoke dostaviće Pretresnom vijeću, strani koja vrši unakrsno ispitivanje i Sekretarijatu spisak svih svjedoka koje namjerava pozvati tokom sedmice koja dolazi iza sljedeće sedmice. Na tom spisku treba navesti procjenu ukupnog vremena koje će biti potrebno za glavno ispitivanje svakog svjedoka. Strana koja vrši naknadno ispitivanje će, do 16:00 sati sljedećeg ponedjeljka svake sedmice tokom suđenja, dostaviti Pretresnom vijeću, strani koja je pozvala svjedoka i Sekretarijatu procjenu ukupnog vremena predviđenog za unakrsno ispitivanje svakog svjedoka.
3. Strana u postupku koja poziva svjedoka će, koliko god je to moguće, strani koja vrši unakrsno ispitivanje i Sekretarijatu dostaviti spisak materijala koje namjerava koristiti sa svakom svjedokom 48 sati prije nego što taj svjedok bude pozvan radi davanja iskaza.
4. Strana u postupku koja vrši unakrsno ispitivanje će, koliko god je to moguće, dostaviti Sekretarijatu spisak materijala koje namjerava koristiti tokom unakrsnog ispitivanja 48 sati prije nego što svjedok bude pozvan radi davanja iskaza.
5. Strana u postupku koja vrši unakrsno ispitivanje će, u onoj mjeri u kojoj je to moguće, dostaviti strani koja je pozvala svjedoka spisak materijala koje namjerava koristiti

tokom unakrsnog ispitivanja 24 sata prije nego što svjedok bude pozvan radi davanja iskaza, izuzev u slučaju vještaka za koje se mora dostaviti obavještenje 48 sati unaprijed.

6. Strana u postupku koja poziva svjedoke mora najmanje pet dana unaprijed obavijestiti Vijeće, suprotnu stranu u postupku i Sekretarijat o eventualnoj promjeni rasporeda svjedočenja.

II. Ispitivanje svjedoka

7. Pretresno vijeće u ovom trenutku neće utvrditi konkretne rokove u kojima strane u postupku moraju obaviti ispitivanje svjedoka. Ukoliko se pokaže da takav pristup ne doprinosi djelotvornom vođenju suđenja, Pretresno vijeće će ponovo razmotriti ovo pitanje.
8. Strane u postupku će učiniti sve što je u njihovoj moći da organizuju ispitivanje svjedoka tako da se izbjegne ponavljanje, posebno tokom unakrsnog ispitivanja.
9. Prilikom predočavanja svjedoku nečega što je on ranije izjavio tokom svjedočenja, ili u pismenoj izjavi, strane u postupku treba da izbjegnu parafraziranje onoga što je svjedok rekao i umjesto toga citiraju direktno iz transkripta ili ranije izjave, izjavljujući na zapisnik broj relevantne stranice, reda ili paragrafa ukoliko je to moguće. Ranija izjava ili iskaz svjedoka može biti korištena da se osvježi pamćenje svjedoka, bez obzira na to da li su dotična izjava ili iskaz uvršteni u spis.
10. Na osnovu pravila 90(H)(i) Pravilnika, unakrsno ispitivanje mora biti ograničeno na predmet glavnog iskaza i pitanja koja se tiču vjerodostojnosti svjedoka i, ukoliko svjedok može dati iskaz relevantan za tezu strane koja vrši unakrsno ispitivanje, na predmet navedene teze.
11. Pretresno vijeće može zabraniti svako neprimjereno, repetitivno ili irelevantno pitanje, uključujući pitanja kojima se svjedok na neopravdan ili neprimjeren način napada.

12. Strana u postupku koja vrši unakrsno ispitivanje može predložiti svjedoku informacije pribavljene od prethodnog svjedoka, pod uslovom da izvor tih informacija nije naveden.
13. Strane u postupku moraju imati u vidu da opširna, komplikovana ili kombinovana pitanja mogu zbuniti svjedoka i dovesti do toga da transkripti pretresa budu nečitki ili nepotrebno obimni. Shodno tome, strane u postupku pozivaju se da obezbijede da pitanja postavljena svjedocima budu jasna i koncizna.
14. Nakon što je svjedok započeo svjedočenje pred Pretresnim vijećem, strane u postupku ne smiju na *ex parte* osnovi komunicirati sa njim prije završetka njegovog svjedočenja, izuzev po odobrenju Pretresnog vijeća. Ukoliko Pretresno vijeće odobri komunikaciju sa svjedokom, ona se ne smije ticati suštine njegovog svjedočenja.

III. Prihvatljivost dokaza

15. Na osnovu pravila 89(C) Pravilnika, Pretresno vijeće će prihvatiti iskaz za koji smatra da je relevantan i da ima dokaznu vrijednost. Strana u postupku koja predlaže dotični iskaz mora pokazati njegovu relevantnost i dokaznu vrijednost.
16. Strane u postupku moraju uvijek imati na umu temeljnu razliku između prihvatljivosti dokaza u pravnom smislu i težine koju Pretresno vijeće pridaje dokazima u kontekstu cjelokupnog spisa.
17. Prihvatanje nekog dokumenta kao dokaza samo po sebi ne znači da Vijeće smatra da dotični dokument pruža tačnu predodžbu o činjenicama. Faktori kao što su autentičnost i dokaz o identitetu izvora dotičnog dokumenta predstavljaju značajne elemente prilikom odlučivanja Pretresnog vijeća o težini koju će pridati tom dokazu.
18. Ukoliko budu izneseni prigovori u pogledu autentičnosti ili pouzdanosti predloženih dokaza, Vijeće će, pridržavajući se prakse koju je ranije usvojio Međunarodni sud, prihvatiti predložene dokumente, izuzev ako mu se ne učini očigledno neracionalnim da to učini i naknadno donijeti odluku o težini koju će im pridati u kontekstu

cjelokupnog spisa. Na zahtjev neke strane u postupku ili *proprio motu*, Vijeće može naložiti dostavljanje originala ili kopije koju je u najvećoj mogućoj mjeri pročitati, preslušati ili pregledati.

19. Ne postoji opšte pravilo koje zabranjuje prihvatanje dokumenata samo zbog toga što njihov navodni izvor nije bio pozvan da pristupi tokom suđenja. Isto tako, činjenica da nekom dokumentu nedostaje potpis ili pečat ne predstavlja sama po sebi razlog za to da se smatra da taj dokument nije autentičan.

IV. Predlaganje dokaza

20. Preporučljivi metod za predlaganje dokaza je da oni budu predloženi posredstvom svjedoka dok se on nalazi na mjestu za svjedoke. Strana koja predlaže dokaze mora pokazati određenu vezu između svjedoka i dokumenta prije nego što ponudi dotični dokument u spis. Nakon što isti bude predložen, Pretresno vijeće će odlučiti da li će odobriti ili uskratiti prihvatanje ili odgoditi svoju odluku za kasnije. Pretresno vijeće će zatim saopštiti svoju odluku na zapisnik i pozvati Sekretarijat da odredi broj dokaznog predmeta i odgovarajući status dokumenta. Ukoliko Pretresno vijeće odgodi donošenje odluke, dotični dokument će biti samo označen radi identifikacije.
21. Kada je riječ o dokumentima koji se ne predočavaju svjedocima nego samo predlažu bez njihovog posredstva, strana u postupku koja ih predlaže dostaviće Pretresnom vijeću, suprotnoj strani u postupku i Sekretarijatu spisak predloženih dokaznih predmeta na kom će biti navedeni brojevi na osnovu pravila 65ter i traženi status svakog dokumenta, bez obzira na to da li je javni ili povjerljiv. Prilikom tog podnošenja bez posredstva svjedoka, Pretresno vijeće će zatražiti od Sekretarijata da označi dotične dokumente radi identifikacije dodjeljujući brojeve dokaznog predmeta svakom dokumentu u spisu, bilo u sudnici bilo dostavljanjem internog memoranduma u kom će biti navedeni dodijeljeni brojevi dokaznog predmeta. Pretresno vijeće će naknadno odlučiti da li će odobriti ili uskratiti prihvatanje svakog dokumenta. Pretresno vijeće može takođe odgoditi svoju odluku, u kom slučaju će dokumenti biti označeni radi identifikacije do donošenja odluke.

22. Suprotna strana u postupku može uložiti prigovor na prihvatanje nekog konkretnog predloženog dokaza koji je ponudila neka strana na osnovu relevantnosti ili dokazne vrijednosti, uključujući autentičnost. Ukoliko neka strana u postupku osporava autentičnost predloženog dokaza, ona mora navesti razloge za to. Nakon što saslušala prigovore strane u postupku koja osporava predloženi dokaz, Pretresno vijeće će donijeti odluku o njegovoj prihvatljivosti.
23. Stranama u postupku se savjetuje da izbjegavaju predlaganje veoma obimnih dokumenata kao što su knjige, ukoliko su samo izvodi iz tih dokumenata relevantni za svjedočenje svjedoka posredstvom kojeg se dotični dokument predočava. Umjesto toga, od strana u postupku se traži da predlažu samo relevantne izvode.

V. Primjena pravila 92ter Pravilnika

24. Svjedok pozvan da svjedoči na osnovu pravila 92ter Pravilnika mora potvrditi na pretresu da njegova pismena izjava ili transkript njegovog svjedočenja u nekom drugom predmetu tačno odražava izjava tog svjedoka i ono što bi svjedok rekao da je ispitan. Pored toga, pod nadzorom Pretresnog vijeća i primjenjujući smjernice koje su već utvrđene u pogledu prihvatanja dokaza, strani u postupku koja je pozvala nekog svjedoka da svjedoči u skladu s pravilom 92ter Pravilnika biće odobreno da predoči tom svjedoku dokumente za potrebe njihovog prihvatanja od strane Vijeća.

VI. Vođenje suđenja

25. Suđenje će se voditi primjenom elektronskog sistema za vođenje suđenja (*eCourt*), a Privremeno uputstvo o primjeni elektronskog sistema za vođenje suđenja, od 6. oktobra 2005. godine, biće mjerodavno za korištenje tog sistema i odgovarajuće obaveze strana u postupku.
26. Sekretarijat će uspostaviti sistem kontrole utroška vremena i biće odgovoran za bilježenje vremena koje se koristi za: (a) glavno ispitivanje; (b) unakrsno ispitivanje; (c) ponovno ispitivanje; (d) pitanja sudija; i (e) druga pitanja, uključujući proceduralna pitanja i prigovore.

27. Stranama u postupku se savjetuje da kontaktiraju sudskog savjetnika Vijeća i/ili predstavnika Sekretarijata u sudnici radi rješavanja problema koje je primjereno rješavati neformalnim putem.

28. U onoj mjeri u kojoj je to praktično izvodljivo, strane u postupku moraju poštovati načelo da su sjednice javne koje je predviđeno u pravilu 78 Pravilnika. Shodno tome, održavanje zatvorenih ili djelimično zatvorenih sjednica biće naloženo samo u slučajevima predviđenim u pravilu 79(A) Pravilnika, odnosno zbog: i) javnog reda ili morala; ii) sigurnosti, zaštite ili neobjelodanjivanja identiteta žrtve ili svjedoka; iii) zaštite interesa pravde.